Adina Dragomirescu
Alexandru Nicolae

O TRĂSĂTURĂ SINTACTICĂ A ROMÂNEI VECHI PĂSTRATĂ ÎN ISTROROMÂNĂ: INTERPOLAREA

1. INTRODUCERE

În acest articol, vom arăta că dislocarea formelor verbale compuse cu auxiliar şi a cliticelor pronominale (interpolarea), un fenomen atestat atât în româna veche, cât şi în istroromână, reprezintă un fapt de *continuitate* între româna veche şi istroromână. Existența acestui fenomen în istroromână nu poate fi pusă exclusiv pe seama contactului lingvistic cu (sârbo-)croata. Conservarea acestei trăsături sintactice a românei vechi se explică, mai degrabă, printr-o *suprapunere parametrică* între istroromână şi croată. După ce vom prezenta pe scurt datele esențiale din româna veche şi din istroromână, vom compara interpolările din istroromână şi din croată identificate în textele paralele din volumul AK, pentru a arăta că, deşi fenomenul este atestat în ambele limbi, istroromâna nu copiază modelul croat, tiparele cu interpolare fiind diferite în cele două limbi.

2. INTERPOLAREA ÎN ROMÂNA VECHE

Dislocarea formelor verbale compuse caracterizează fazele vechi ale limbilor romanice: italiana veche (Mensching 2012, Poletto 2006, 2014), spaniola veche (Company Company 2006: 298–299, Poole 2007, Sitaridou 2012, Mensching 2012), portugheza veche (Martins 2002), franceza veche (Buridant 2000: 375–378, Sitaridou 2012, Mensching 2012). Are atestări destul de bogate şi în româna veche (Moldovanu 1977–1978, Gheție şi Zgraon 1981, Dragomirescu 2013, 2015, Nicolae 2015, Zafiu 2016, Dragomirescu şi Nicolae 2016). Posibilitatea interpolării în fazele mai vechi ale limbilor romanice, deci şi ale românei, se explică prin mai mulți factori: conservarea unor urme ale sintaxei nonconfiguraționale (Ledgeway 2012), nivelul diferit de ridicare a verbului (Ledgeway şi Lombardi 2005, Nicolae 2015), restricțiile diferite de ordonare a elementelor clitice (funcționarea legii Tobler-Mussafia – Nicolae şi Niculescu 2016).

Româna veche permitea, aşadar, în proporții variabile (între 0 şi 14%, în textele din secolele al XVI-lea – al XVII-lea; vezi Dragomirescu 2013), dislocarea formelor verbale compuse cu auxiliar (1) şi a cliticelor pronominale față de verbul-suport (2) prin diferiți constituenți.

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

(1) a. *când* ***au*** [*ei*]$_{\text{subiect}}$ ***viiat*** (PO.1582: 8)
b. *când* ***va*** [*Domnedzeu*]$_{\text{subiect}}$ ***căuta*** *pre voi* (PO.1582: 179)
c. *ne* ***va*** [*pre noi*]$_{\text{complement direct}}$ ***asculta*** (CCat.1560: 9^{v}–10^{r})
d. *Că-i* ***veri*** **[***lui*]$_{\text{complement indirect}}$ ***da*** *blagoslovenie* (PH.1500–10: 16^{r})
e. *cum* ***au*** [*Cristus*]$_{\text{subiect}}$ [*noauă*]$_{\text{complement indirect}}$ ***dzis*** (FT.1571–5: 1^{v})
f. *deaca nu* ***va*** [*omul*]$_{\text{subiect}}$ [*pre ceastă lume*]$_{\text{adjunct}}$, [*în viiața sa*]$_{\text{adjunct}}$, ***purta*** *grije pre ispăsenia sufletului său* (CC^{1}.1567: 241^{r})

(2) a. *Nu iaste om pre pământu cela ce mă va chema să nu-****l*** [*eu*]$_{\text{subiect}}$ ***ascultu*** (CS.1590−1602: 33^{r})
b. *aşa fu a* ***se*** [*toți*]$_{\text{subiect}}$ ***mântui*** *spre pământu* (CV.1563–83: 48^{r})
c. *şi nu-****şu*** [*pre niminea*]$_{\text{complement direct}}$ ***prepunea*** *elu* (CC^{2}.1581: 57)
d. *ce* ***se*** [*voao*]$_{\text{complement indirect}}$ ***pare****?* (CC^{1}.1567: 207^{r})
e. *să* ***ne*** [*pentru eale*]$_{\text{adjunct}}$ ***ispăsim*** (CCat.1560: 5^{r})
f. *ce* ***se*** [*pururea*]$_{\text{adjunct}}$ ***pomeneaşte*** (Prav.1581: 258^{r})

3. INTERPOLAREA ÎN ISTROROMÂNĂ

Istroromâna este un dialect istoric al românei (adesea considerată o varietate romanică distinctă – vezi Maiden 2016), vorbit în câteva sate din Peninsula Istria (în condiții de bilingvism istroromân–croat, pentru majoritatea vorbitorilor), în Italia (bilingvism istroromâno-italian) şi în alte părți ale lumii, de către comunități mici de imigranți (tot în condiții de bilingvism, mai ales istroromân–englez). Ca urmare a numărului mic de vorbitori, istroromâna este considerată un idiom aflat în pericol de dispariție (Coteanu 1957, Giusti şi Zegrean 2015). Există mai multe ipoteze despre locul şi momentul separării istroromânei de română. Cei mai mulți romanişti acceptă ideea că dialectele istorice sud-dunărene s-au desprins de română ca urmare a invaziei slave la sud de Dunăre, începând cu secolul al VI-lea (Vasiliu şi Ionescu-Ruxăndoiu 1986: 12–13) sau ulterior, pentru istroromână separarea fiind mai târzie, adică în secolul al XIII-lea (vezi Maiden 2016 şi bibliografia). Prin urmare, până în momentul separării, dacoromâna şi istroromâna au avut o evoluție comună, ceea ce explică păstrarea în istroromână a unor trăsături morfosintactice vechi româneşti. Nu este vorba numai despre interpolare, ci şi despre: inversiunea auxiliarelor (3a) şi a cliticelor pronominale (3b), folosirea în variație a genitivului şi a posesivului cu sau fără *al* (3c), poziția prenominală a genitivului şi a posesivului (3d), lipsa dublării clitice şi a construcției cu *pe* a complementului direct (3e, 4e), posibilitatea de a construi propoziții subordonate fără complementizatori şi lipsa concordanței negative (3f), folosirea infinitivului în construcții factitive (3g), apariția infinitivului cu valoare finală (3h), repetarea prepoziției *între* la toți membrii unei coordonări (vezi (23)) etc.

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

(3) a. *Şi ie* ***şezut-a***. (TC: 7)
şi el stat a

b. *au ia mes* *întreba-**l*** *ce jele* *de cira* (TC: 134)
au ea mers întreba îl ce doreşte la cină

c. *dupa* ***lui*** *fil'e* (TC: 91) / *şi* ***a lui*** *mul'ere* (TI: 81)
după (a) lui fiică şi a lui nevastă

d. *c-ŭam caţat* ***a vostra*** *carta* (TC: 139)
c-am primit a voastră scrisoare

e. *Laieţ şi* ***mine*** *cu voi* (TC: 77)
luaţi şi (pe) mine cu voi

f. *Ŭai zis Ø* ***neca lucru***. (TC: 54)
ai zis nimic lucrez

g. *m-ŭai facut* ***munci*** (TC: 36)
m-ai făcut (a) munci

h. *Io meg* ***muca,*** *che mi-e fome* (TC: 148)
eu merg mânca că mi-e foame

S-a observat că sintaxa istroromânei este puternic influenţată de contactul lingvistic; Kovačec (1984: 579) susţine chiar că „[c]u excepţia topicii pronumelui personal, fraze şi texte întregi se pot traduce cuvânt cu cuvânt (sau mai exact, sintagmă cu sintagmă) din istroromână în croata čakaviană, şi vice versa. Multe dintre diferenţele sintactice între istroromână şi celelalte dialecte româneşti sunt rezultatul influenţei sintactice croate (şi italiene)". Multe dintre trăsăturile sintactice puse pe seama contactului lingvistic ţin de topică, mai liberă decât în dacoromână (Kovačec 1971: 174, 1984: 551, 580, Sârbu 1998: 42). Existenţa interpolării în istroromână a fost observată de Sârbu (1998: 42) şi de Zegrean (2012), aceasta din urmă menţionând că fenomenul exista şi în româna veche, fără a susţine însă ipoteza continuităţii ori pe cea a inovaţiei dialectale.

În corpusul pe care l-am analizat (TC, AK, AD), care cuprinde texte istroromâne înregistrate între 1930 şi 2014, dislocarea este un fenomen extrem de frecvent. Ca şi în româna veche, constituenţii care pot interveni între auxiliar şi verbul principal (4) sau între clitic şi verbul-suport (5) sunt de diferite tipuri, aşadar interpolarea nu este specializată.

(4) a. *Ce* *ti-**ŭam*** [*io*]$_{\text{subiect}}$ ***facut****?* (TC: 8)[1]
ce ţi-am eu făcut

b. *Când* ***a*** [*cesaru*]$_{\text{subiect}}$ ***dozneit*** (TC: 23)
când a împăratul aflat

c. *Când* ***au*** [*mul'era lu* *cesta ŭom*]$_{\text{subiect}}$
când a muierea lui.GEN acest om
verit *cu merinda* (TC: 146)
venit cu mâncarea

[1] Pentru exemplele din istroromână, am păstrat grafia originală a fiecărei surse.

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

d. *Şi o zi iel' s-**av*** [*toți*]$_{\text{subiect}}$ ***pus*** *scupa ăn se selişte* (...) (TC: 149)
şi o zi ei s-au toți pus împreună în lor sat

e. *che n-**ŭai*** [*mire*]$_{\text{complement direct}}$ ***scutat*** (TC: 7)
(pentru) că n-ai (pe) mine ascultat

f. *che **va*** [*mai muşate*]$_{\text{nume predicativ}}$ *fi* (TC: 50)
că vor mai frumoase fi

g. *Cea n-**a*** [*nicad*]$_{\text{adjunct}}$ ***fost,*** *ni nu va fi,*
asta n-a niciodată fost nici nu va fi
*ni n-**ŭam*** [*nicad*]$_{\text{adjunct}}$ [*cea*]$_{\text{complement direct}}$ ***avzit***
nici n-am niciodată asta auzit
de betăr ŭomir (TC: 7)
de bătrâni oameni

h. *morta s-**a*** [*lu Martin*]$_{\text{complement indirect}}$ **rugat** (TC: 17)
moartea s-a lui.DAT Martin rugat

i. *– Cum **ŭai*** [*sta nopte*]$_{\text{adjunct}}$ ***durmit****?*
cum ai astă noapte dormit
– Ŭam bire. (TC: 57)
am bine

j. *Căndu **ŭam*** [*io*]$_{\text{subiect}}$ [*cu cea bărse*]$_{\text{adjunct}}$
câns am eu cu acea traistă
[*la lui case*]$_{\text{adjunct}}$ ***verit*** (TC: 59)
la (a) lui casă venit

k. *n-**a*** [*svwoyni*]$_{\text{adjunct}}$ [*pitza*]$_{\text{complement direct}}$ ***fa'kut*** (AD, 2014)
n-a în realitate pizza făcut

l. *N-**am*** [*nikad*]$_{\text{adjunct}}$ ***mislit*** *ke* ***voy*** [*ən 'Merika*]$_{\text{adjunct}}$
n-am niciodată crezut că voi în America
av'zi *čwa beseada* (AD, 2014)
auzi acest cuvânt

(5) a. ***Me*** [*tu*]$_{\text{subiect}}$ ***conoşti****?* (TC: 8)
mă tu cunoşti

b. *se nu* ***me*** [*nici ur*]$_{\text{subiect}}$ ***vede*** (TC: 36)
dacă nu mă niciunul vede

c. *Căndu vire demareța **se*** [*muşat*]$_{\text{adjunct}}$ ***ămnescu*** (TC: 140)
când vine dimineța se frumos îmbracă

d. *nu **me*** [*anche*]$_{\text{adjunct}}$ ***ăntreba*** (TC: 37)
nu mă încă întreba

4. STUDIU DE CORPUS. INTERPOLAREA ÎN ISTROROMÂNĂ ŞI ÎN CROATĂ

Pentru a verifica dacă interpolarea din istroromână poate fi pusă pe seama contactului cu croata am extras toate dislocările care apar în textele istroromâne din volumul AK şi le-am comparat cu corespondentele lor din croată, din textele

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

paralele incluse în acelaşi volum. În textele istroromâne din AK, am identificat 94 de dislocări, dintre care 92 cu forme verbale compuse cu auxiliar şi două cu clitice pronominale separate de verbul-suport. În 46 de exemple, structura sintactică a formelor dislocate şi a constituenților intercalați în cele două limbi este aceeaşi, iar în 48 de exemple structurile din cele două limbi sunt diferite.

Sub (6)–(9), prezentăm câteva dintre contextele în care structurile cu dislocare sunt identice în istroromână şi în croată. Aceste contexte ar putea confirma ipoteza că ordinea din istroromână este fidelă celei din croată.

(6) a. *pac* ***av*** *brécu* ***uțís*** (irom., AK: 323)
şi au câinele ucis
b. *pa* ***je*** *psa* ***ubio*** (cr., AK: 325)
şi fi.AUX câine ucis
'şi au ucis câinele'

(7) a. *i̯el'i* ***av*** *mul'érile* *case* ***steptåt*** (irom., AK: 331)
ei au nevestele acasă aşteptat
b. *njij* ***su*** *žene* *kod kuće* ***čekale*** (cr., AK: 332)
ei fi.AUX neveste la casă aşteptat
'şi-au aşteptat nevestele acasă'

(8) a. *cúm* ***av*** *bóvu* *téşco* ***zdâhnít*** (irom., AK: 356)
cum a boul greu oftat
b. *kako* ***je*** *vol* *teško* ***uzdahnuo*** (cr., AK: 359)
cum fi.AUX bou greu oftat
'cum a oftat greu boul'

(9) a. *ånča åv ântre čúda čúda âń betâru ɣróf*
aici a înainte mulți mulți ani bătrânul conte
spravít *o bâčva de zlåto* (irom., AK: 355)
pus un butoi de aur
b. *ovdie* ***je*** *prije mnogo mnogo godina*
aici fi.AUX înainte mulți mulți ani
stari grof ***spremio*** *bačvu zlata* (cr., AK: 359)
bătrânul conte pus butoi de.aur
'aici a pus bătrânul conte în urmă cu mulți, mulți ani un butoi cu aur'

Însă există un număr la fel de mare de contexte în care structurilor cu dislocare din istroromână le corespund construcții diferite în croată.

(i) Constituenții intercalați sunt diferiți:

(10) a. *i̯o-****m*** *úşa pre i̯el'* ***hitít*** (irom., AK: 324)
eu=am uşa pe ei aruncat
b. *ja* ***sam*** *na njih* ***bacio*** *vrata* (cr., AK: 325)
eu fi.AUX pe ei aruncat uşa
'eu am aruncat uşa peste ei'

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

(11) a. *ke-l' **va** cu såbl'a* *cåpu **tal'å*** (irom., AK: 328)
că-i va cu sabia capul tăia

b. *da **će** joi* *sabljom **odsjeći** glavu* (cr., AK: 328)
că va îi cu.sabia tăia cap
'că îi va tăia capul cu sabia'

(12) a. *ónda į̣el' **a** åtę zí **més** ân súd* (irom., AK: 337)
când ei au acea zi mers în sud

b. *onda **su** oni sutradan **išli** na sud*(cr., AK: 339)
când fi.AUX ei a doua zi mers în sud
'când a doua zi au mers în sud'

(13) a. *atunče **av** şi åşiri ântru åpa, ân mare dupa costånu*
atunci au şi măgarii în apă în mare după castan
cazút (irom., AK: 346)
căzut

b. *tada **su** za kestenom u vodu, u more **pali***
atunci fi.AUX pentru castan în apă în mare căzut
i magarci (cr., AK: 347)
şi măgari
'atunci au căzut şi măgarii după castan în apă, în mare'

(14) a. *ce **åv** čúda åń la į̣é **fost*** (irom., AK: 353)
care a mulți ani la el fost

b. *što **je** mnogo godina **bio** kod njega* (cr., AK: 357)
care fi.AUX mulți ani fost la el
'care a fost mulți ani la el'

(ii) Constituenții intercalați sunt identici, dar diferă poziția cliticelor pronominale în complexul verbal (vezi şi (11)):

(15) a. *m-**a** p[r]este piţór* ***trupít*** (irom., AK: 324)
m-a peste picior lovit

b. ***su*** *me po nozi* ***udarila*** (cr., AK: 325)
fi.AUX mă peste picior lovit
'm-a lovit peste picior'

(16) a. *čé se **va** do domareţa råno* ***do ɣodí*** (irom., AK: 354)
ce se va de dimineață devreme întâmpla

b. *što **će** se ujtro rano* ***dogoditi*** (cr., AK: 358)
ce va se dimineață devreme întâmpla
'ce se va întâmpla de dimineață devreme'

(iii) În istroromână apare o dislocare, iar în croată auxiliarul şi verbul principal sunt adiacente:

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

(17) a. *cân* ***a*** *fårę* ***i̯eşit*** (irom., AK: 323)
când a afară ieşit
b. *kada* ***su*** ***izašle*** *van* (cr., AK: 324)
când fi.AUX ieşit afară
'când a ieşit afară'

(18) a. *e i̯é cân* ***a*** *malvasí i̯e* ***pocusít*** (irom., AK: 338)
şi el când a vin.de.Malvasia gustat
b. *a on kada* ***je*** ***okusio*** *malvaziju* (cr., AK: 341)
şi el când fi.AUX gustat vin.de.Malvasia
'şi el când a gustat vin de Malvasia'

(19) a. *şí când* ***a*** *âŋ cåsa* ***verít*** (irom., AK: 356)
şi când a în casă venit
b. *i kada* ***je*** ***došno*** *u kuću* (cr., AK: 360)
şi când fi.AUX venit în casă
'şi când a venit în casă'

(iv) În istroromână se foloseşte o formă analitică cu dislocare, iar în croată, o formă verbală sintetică. În (22) se observă că, deşi în croată apare o formă verbală sintetică, deci nu se poate vorbi de o dislocare a auxiliarului, există totuşi o interpolare, între cliticul reflexiv şi verbul-suport.

(20) a. *cum mi̯-****ai*** *tu* ***zis*** (irom., AK: 324)
cum mi-ai tu zis
b. *što* *mi ti* ***rekla*** (cr., AK: 325)
cum mi tu ai.zis
'cum mi-ai zis tu'

(21) a. *ke i̯é s-****a*** *veĭ*^{u} ***opít*** (irom., AK: 338)
că el s-a deja îmbătat
b. *da se on već* ***opio*** (cr., AK: 341)
că se el deja a.îmbătat
'că el s-a îmbătat deja'

(22) a. *cân s-****a*** *pó de úra* ***cocút*** (irom., AK: 351)
când s-a jumătate de oră copt
b. *kada* ***se*** *pola sata* ***pekao*** (cr., AK: 352)
când se jumătate oră a.copt
'când s-a copt o jumătate de oră'

(v) În istroromână apare o interpolare, iar în croată o inversiune, cu auxiliarul urmând verbul principal:

(23) a. *ali míru ântre ómu* *şi-ntre mul'åre*
dar pace între bărbat şi=între femeie
av *drâcu* ***vlåt*** (irom., AK: 356)
au drac luat

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

b. *ali mir* *između muža i (između) žene*
dar pace între bărbat şi între femeie
odnio je *vrag* (cr., AK: 360)
luat fi.AUX drac
'dar pacea dintre bărbat şi femeie a luat-o dracul'

(vi) În istroromână cliticul pronominal nu este adiacent verbului, pe când în croată este adiacent:

(24) a. *nú-ţ cosíţele* ***pletí*** (irom., AK: 327)
nu-ți cozile împleti
b. *nemoj* ***sebi*** ***plesti*** *pletenice* (cr., AK: 328)
nu îți împleti cozi
'Nu-ți împleti cozile'

Analiza noastră urmează o metodologie asemănătoare cu cea a lui Moldovanu (1969), care, comparând structurile discontinue din opera lui Cantemir cu texte paralele străine, latineşti şi greceşti (ale lui Cantemir sau ale altor autori care i-au servit ca sursă), ajunge la concluzia că relația dintre dislocările de acest fel din textele româneşti şi din cele străine nu se explică printr-o traducere mecanică, ci reprezintă fenomene care aparțin gramaticii autorului. Analiza noastră conduce la acelaşi rezultat.

5. CONCLUZII

Analiza comparativă a interpolării în româna veche, în istroromână şi în croată a arătat că în istroromână interpolarea este un fenomen sintactic păstrat din româna veche, alături de alte fenomene arhaice, conservate mai bine în acest dialect ca urmare a lipsei contactului direct cu dacoromâna după separarea dialectală. Interpolarea din istroromână nu este rezultatul direct al contactului lingvistic cu croata, însă este probabil că prezervarea acestei trăsături se datorează şi suprapunerii parametrice dintre istroromână şi croată. În final, reluăm argumentele împotriva ideii că interpolarea se datorează contactului lingvistic:

(a) atât în româna veche, cât şi în istroromână, interpolarea este nespecializată, diferite tipuri de constituenți putând apărea în spațiul dintre auxiliar şi verbul lexical şi dintre cliticul pronominal şi verbul-suport;

(b) interpolarea nu apare numai la vorbitorii bilingvi care folosesc, pe lângă istroromână, şi croata, ci şi la vorbitorii a căror a doua limbă este engleza (vezi exemplele (4k), (4l));

(c) studiul textelor paralele istroromâno-croate arată că structurile cu interpolare din istroromână au un tipar identic cu al celor din croată numai în jumătate dintre

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

situații; în rest, apar diferențe semnificative, adesea corelate şi cu alte trăsături morfosintactice specifice fiecărei limbi, de exemplu preferința pentru forme verbale sintetice sau analitice, poziția cliticelor (vezi (i)–(vi)).

Ca şi pentru româna veche (Nicolae 2015), aplicarea testelor pentru nivelul de ridicare a verbului în istroromână arată că verbul se ridică la un nivel inferior (atât româna veche, cât şi istroromâna sunt, în aceste structuri, limbi cu *low verb movement*). Datele prezentate în acest articol confirmă testele sintactice (Dragomirescu şi Nicolae 2016): (a) verbul lexical apare la dreapta adverbelor identificate de Cinque (1999) ca marcând limita superioară a domeniului lexical (4g,l, 5c, 8a, 17a), la dreapta subiectului (4a,b,c, 8a, 20a, 23a) şi la dreapta cuanitificatorilor flotanți ca *toți* (4d); (b) istroromâna permite un tip special de elipsă verbală legitimată de auxiliar, specifică limbilor cu deplasare joasă a verbului (4i).

CORPUS

A. ISTROROMÂNĂ

AD = *Mărturia unui istroromân: profesorul Antonio Dianich*, în *Orizonturi culturale italo-române*, IV, 7–8, 2014 (http://www.orizonturiculturale.ro/ro_studii_Antonio-Dianich.html)

AK = August Kovačec, 1998, *Istrorumunjsko-hrvatski rječnik (s gramaticom i tekstovima)*, Pula.

TC = *Texte istroromâne* culese de Traian Cantemir, Bucureşti, Editura Academiei, 1959.

B. ROMÂNĂ VECHE

CC[1].1567 = Coresi, *Tâlcul Evangheliilor*. Ed.: Coresi, *Tâlcul evangheliilor şi Molitvenic românesc*, ed. V. Drimba, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1998, p. 31–187.

CC[2].1581 = Coresi, *Evanghelie cu învățătură.* Ed. S. Puşcariu, Al. Procopovici: Diaconul Coresi, *Carte cu învățătură (1581)*, vol. I, *Textul*, Bucureşti, Socec, 1914.

CCat.1560 = Coresi, *Catehism*. Ed. Al. Roman-Moraru, în I. Gheție (coord.), *Texte româneşti din secolul al XVI-lea.* I. *Catehismul lui Coresi*; II. *Pravila lui Coresi*; III. *Fragmentul Todorescu*; IV. *Glosele Bogdan*; V. *Prefețe şi Epiloguri*, Bucureşti, Editura Acadmiei Române, 1982, p. 101–105.

CS = *Codex Sturdzanus*. Ed. Gh. Chivu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1993, p. 237–300.

CV.1563–83 = *Codicele Voronețean.* Ed. M. Costinescu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1981, p. 229–400.

FT.1571–5 = *Fragmentul Todorescu (Carte de cântece)*. Ed. I. Gheție, în I. Gheție (coord.), *Texte româneşti din secolul al XVI-lea*, I. *Catehismul lui Coresi*; II. *Pravila lui Coresi*; III. *Fragmentul Todorescu*; IV. *Glosele Bogdan*; V. *Prefețe şi Epiloguri*, Bucureşti, Editura Acadmiei Române, 1982, p. 336–343.

PH.1500–10 = *Psaltirea Hurmuzaki*, ed. I. Gheție şi M. Teodorescu, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.

PO.1582 = *Palia de la Orăştie.* Ed. V. Pamfil, Bucureşti, Editura Academiei, 1968.

Prav.1581 = *Pravila ritorului Lucaci*. Ed. I. Rizescu, Bucureşti, Editura Academiei, 1971, p. 161–183.

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Buridant 2000 = Claude Buridant, *Grammaire nouvelle de l'ancien français*, Paris, SEDES.

Cinque 1999 = Guglielmo Cinque, *Adverbs and Functional Heads*, Oxford, Oxford University Press.

Company Company 2006 = Concepción Company Company (ed.), *Sintaxis histórica de la lengua española, Primera parte: La frase verbal*, Volumen 1, Mexico, FCE, UNAM.

Coteanu 1957 = Ion Coteanu, *Cum dispare o limbă: istroromîna*, Bucureşti, Societatea de Ştiinţe Istorice şi Filologice.

Dragomirescu 2013 = Adina Dragomirescu, *O schimbare parametrică de la româna veche la româna modernă în sintaxa formelor verbale compuse cu auxiliar*, în LR, LXII, 2, p. 225–239.

Dragomirescu 2015 = Adina Dragomirescu, *Există trăsături slavone în sintaxa limbii române? Două studii de caz / Are there Slavonic Features in the Syntax of Romanian? Two case studies*, în *Diacronia* 1, 1 http://dx.doi.org/10.17684/i1A3ro /

Dragomirescu, Nicolae 2016 = Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, *Interpolation in old Romanian and Istroromanian*, comunicare prezentată la LSRL, Stony Brook, 31 martie – 3 aprilie.

Gheţie, Zgraon 1981 = Ion Gheţie, Florentina Zgraon, *Despre aşa-numitele formaţii premorfologice din limba română veche*, în SCL, XXXII, 2, p. 179–181.

Giusti, Zegrean 2015 = Giuliana Giusti, Iulia Zegrean, *Syntactic protocols to enhance inclusive cultural identity. A case study on Istro-Romanian clausal structure*, în *Quadermi di linguistica e studi orientali/Working papers in linguistics and oriental studies*, 1, 117–138.

Kovačec 1971 = August Kovačec, *Descrierea istroromânei actuale*, Bucureşti, Editura Academiei.

Kovačec 1984 = August Kovačec, *Istroromâna*, în: *Tratat de dialectologie română*, Craiova, Scrisul Românesc, p. 550–591.

Ledgeway 2012 = Adam Ledgeway, *From Latin to Romance: Morphosyntactic Typology and Change*, Oxford, Oxford University Press.

Ledgeway, Lombardi 2005 = Adam Ledgeway, Alessandra Lombardi, *Verb Movement, Adverbs, and Clitic Positions in Romance*, în *Probus*, 17, 1, p. 77–101.

Maiden 2016 = Martin Maiden, *Romanian, Istro-Romanian, Megleno-Romanian, and Aromanian*, în: Adam Ledgeway, Martin Maiden (eds), *The Oxford Guide to the Romance Languages*, Oxford, Oxford University Press, p. 91–125.

Martins 2002 = Ana-Maria Martins, *The Loss of IP-Scrambling in Portuguese: Clause Structure, Word-Order Variation and Change*, în: David Lightfoot (ed.), *Syntactic Effects of Morphological Change*, Oxford, Oxford University Press, p. 232–248.

Mensching 2012 = Guido Mensching, *Parameters in Old Romance word order*, în: Charlotte Galves, Sonia Cyrino, Ruth Lopes, Filomena Sandalo, and Juanito Avelar (ed.), *Parameter Theory and Linguistic Change*, Oxford, Oxford University Press, p. 21–42.

Moldovanu 1969 = Dragoş Moldovanu, *Influenţe ale manierismului greco-latin în sintaxa lui Dimitrie Cantemir: hiperbatul*, în: I. Gheţie (coord.), *Studii de limbă literară şi filologie*, Bucureşti, Editura Academiei, 25–50.

Moldovanu 1977–1978 = Dragoş Moldovanu, *Formaţiile premorfologice din limba română veche*, în *Anuarul de lingvistică şi istorie literară*, XXVI, Iaşi, p. 45–69.

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)

Nicolae 2015 = Alexandru Nicolae, *Ordinea constituenților în limba română. O perspectivă diacronică. Structura propoziției şi deplasarea verbului*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti.
Nicolae şi Niculescu 2016 = Alexandru Nicolae, Dana Niculescu, *Pronominal Clitics: Clitic Ordering, Clitic Clusters,* în: Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *The Syntax of Old Romanian*, Oxford, Oxford University Press, p. 52–70.
Poletto 2006 = Cecilia Poletto, *Parallel phases: a study on the hight and low left periphery of Old Italian*, în: M. Frascarelli (ed.), *Studies in Generative Grammar*, Berlin, Mouton de Gruyter, p. 261–294.
Poletto 2014 = Cecilia Poletto, *Word order in Old Italian*, Oxford, Oxford University Press.
Poole 2007 = Geoffrey Poole, *Interpolation and the Left Periphery in Old Spanish*, în: Miri Hussein, Marina Kolokante, Clare Wright (eds), *Newcastle Working Papers in Linguistics*, 13, p. 188–216.
Sârbu 1998 = Richard Sârbu, *The Istro-romanian dialect today*, în Richard Sârbu, Vasile Frățilă, *Dialectul istroromân*, Timişoara, Editura Amarcord, p. 35–42.
Sitaridou 2012 = Ioanna Sitaridou, *A comparative study of word order in Old Romance*, în *Folia linguistica*, 46, 2, p. 553–604.
Vasiliu, Ionescu-Ruxăndoiu 1986 = Emanuel Vasiliu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Limba română în secolele al XII-lea – al XV-lea (fonetică – fonologie − gramatică)*, Bucureşti, Tipografia Universității din Bucureşti.
Zafiu 2016 = Rodica Zafiu, *The syntax of moods and tenses*, în: Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *The Syntax of Old Romanian*, Oxford, Oxford University Press, p. 14–52.
Zegrean 2012 = Iulia-Georgiana Zegrean, *Balkan Romance: Aspects of the Syntax of Istro-Romanian*, teză de doctorat, Università Ca'Foscari Venezia.

AN OLD ROMANIAN SYNTACTIC FEATURE PRESERVED IN ISTROROMANIAN: INTERPOLATION

(Abstract)

Interpolation (i.e. the possibility to place different constituents between the auxiliary and the lexical verb or between the pronominal clitic and the verb) is attested both in old Romanian and in Istroromanian. In this paper, we claim that Istroromanian interpolation is an archaic phenomenon preserved from old Romanian and it is not due to linguistic contact with Croatian. By analysing parallel texts in Istroromanian and Croatian, we show that interpolation is possible in both languages, but the patterns are often different. Hence, we put forth the hypothesis that the preservation of interpolation in Istroromanian, a feature shared with old Romanian, was also supported by *parameter overlapping*, i.e. as far as interpolation is concerned, a similar parametric option is available both in Istroromanian and in Croatian. The data presented in this paper also support the idea that, similarly to old Romanian, Istroromanian presents instances of low verb movement.

Cuvinte-cheie: interpolare, istroromână, română veche, contact lingvistic.

Keywords: interpolation, Istroromanian, old Romanian, language contact.

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti" al Academiei Române, Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13
Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere Bucureşti, Str. Edgar Quinet nr. 5–7
adina_drag@yahoo.com
nicolae_bibi@yahoo.com

BDD-A26436 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 08:46:11 UTC)